

Protokoll

Fra møte i Faggruppen for plantehelse

Dato: 27.10.11, kl. 10:00 – 16:00
Sted: VKM, Oslo
Møteleder: Leif Sundheim

Deltakere:

Fra Faggruppe for plantehelse (Faggruppe 9)

Leif Sundheim (faggruppe- og møteleder), Trond Hofsvang (tilstede fra og med sak 5) Trond Rafoss, Anne Marte Tronsmo og Bjørn Økland.

Forfall: Christer Magnusson, Arild Sletten og Halvor Solheim.

Fra Mattilsynet, hovedkontoret, regelverksavdelingen, seksjon planter, økologi og GM (Ås):
Hilde Paulsen.

Fra Mattilsynet, hovedkontoret, tilsynsavdelingen, seksjon planter og vegetabilsk mat (Ås):
Randi Knudsen (tilstede fra og med sak 5).

Fra sekretariatet til VKM:

Elin Thingnæs Lid (ref.), Astrid Bjerkås (tilstede under sak 7).

1 Velkommen, fravær, habilitet og godgjøring

Leif Sundheim ønsket velkommen til møtet. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile i noen av sakene.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden. Oppfølging av protokoll.

Utkast til protokoll fra forrige møte ble gjennomgått og noen mindre endringer ble vedtatt.

Vedtak: Innkalling og dagsorden til dagens møte godkjennes. Protokoll fra forrige møte godkjennes med de vedtatte endringene. Presentasjon av VKMs strategi for bruk av sosiale medier, under sak 8, vil bli gitt før sak 3.

3 Saker fra møte i hovedkomiteen

Leif Sundheim ga en kort orientering om noen av sakene fra hovedkomitémøtet 20. september 2011. Protokoll fra møtet ligger ute på vkm.no.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

4 Saker som skal behandles på møtet

Risikovurdering av mykotoksiner i korn

Faggruppen gikk igjennom utkastet til plantehesedelen av risikovurderingen. Utkastet har blitt utarbeidet av en egen prosjektgruppe. Prosjektgruppen er så å si ferdige med sitt arbeid med dette. Faggruppen kom med en rekke innspill som ble notert.

Sekretariatet orienterte om videre saksgang i VKM. Faggruppens plantehesedel skal sys sammen med en dyre- og en humanhesedel. Hovedkomiteen vil bli gitt en oppsummering av de ulike delene på et møte 17. november, der Leif Sundheim vil legge frem plantehesedelen. Hele risikovurderingen skal deretter til endelig behandling i Hovedkomiteen våren 2012. Faggruppen skal gjøre seg helt ferdig med behandling av plantehesedelen før det.

Vedtak:

Faggruppens koordinator vil oppdatere utkastet til plantehesedelen i henhold til innspill fra faggruppen. Prosjektgruppen vil avslutte sitt arbeid med dokumentet før neste faggruppemøte i januar 2012.

Vurdering av *Agrilus anxius* – gjennomgang av bestillingsutkast

EPPOs PRA for *Agrilus anxius* ligger nå ute på EPPOs nettsider. PRAen ble ferdigbehandlet på rådsmøtet i september, og det ble der besluttet å ta *A. anxius* inn på A1-listen. Mattilsynet ønsker å stille VKM noen spørsmål om visse aspekter i denne PRAen, blant annet i forhold til klima og aktuelle håndteringstiltak i Norge. Faggruppen fikk tilsendt et utkast til bestilling i forkant av møtet, og spørsmålene i bestillingen ble gjennomgått.

Når det gjelder spørsmål om import og sannsynlighet for innførsel, så vil det mest sannsynlig bli noen problemer med å få tak i tilstrekkelig detaljert data. Tollstatistikken er basert på tollkoder som antakelig blir for grove til å besvare alt.

I høringen av bestillingsutkastet fikk Mattilsynet inn et spørsmål om mulige årsaker til at *Agrilus anxius* så langt ikke er introdusert til Europa, til tross for den historiske import av løvtrevirke fra Nord-Amerika som er omtalt i EPPOs PRA. Det er viktig at dette spørsmålet blir besvart i risikovurderingen fra VKM.

Vedtak: VKM og Mattilsynet vil samarbeide om å få tak i mest mulig nødvendig data i oppstarten og underveis i arbeidet. En mulighet er at VKM lister opp aktuelle tollkoder og at Mattilsynet henvender seg til Tolletaten for tilgang til eventuelle tall bak tollkodene. Mattilsynet vil ta spørsmålet fra høringsrunden inn i bestillingen før denne ferdigstilles og sendes over til VKM. VKM kan starte opp arbeidet med risikovurderingen i januar 2012.

5 Status for øvrige saker i faggruppen

Selvinitiering: Risikokarakterisering av flisimport

Faggruppen har besluttet å lage en risikokarakterisering av import av løvtreflis fra Nord-Amerika (USA og Canada). Risikokarakteriseringen vil gi en foreløpig oversikt over hvilke arter av listede karanteneskadegjørere og andre potensielle karanteneskadegjørere som kan komme inn i landet via en slik import. For disse artene vurderes det hvilke som vil kunne etablere og spre seg under norske forhold, og hvilke som har potensial til å kunne representere

en fare for norsk skog og miljø. Risikokarakteriseringen vil kunne si noe om det vil være behov for en full risikovurdering av noen av artene.

Bakgrunn for saken er at en norsk virksomhet i 2010 startet opp med en omfattende import av løvtreflis til produksjon av trepellets for eksport. I 2010 ble det importert flis fra Canada, men det er også planlagt import av flis fra USA, Liberia, Russland og Baltikum.

Bjørn Økland i faggruppens prosjektgruppe presenterte listen over skadegjørere slik den ser ut så langt. Det meste av arbeidet er satt ut til Skog og landskap som er godt i gang med arbeidet. Skog og landskap vil levere første trinn av arbeidet innen 15. desember 2011. Deretter blir det et opphold første halvdel av 2011 slik at det blir rom for å gjøre en vurdering av *Agrilus anxius* på bestilling fra Mattilsynet (se sak 5).

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

Risikovurdering av heksekost i eple – utkast til bestilling

VKM mottok 27. juni 2011 en endelig bestilling der Mattilsynet ber om en risikovurdering av planteskadegjøreren *Candidatus phytoplasma mali*, et phytoplasma som forårsaker heksekost i eple. Skadegjøreren ble første gang påvist i Norge i 1996. Angrep av *Candidatus Phytoplasma mali* gir symptomer på skudd, blad, frukt og røtter. De alvorligste konsekvensene er heksekost-lignende forgrening av trærne og en avling som er liten og stort sett består av svært små, smakløse epler som ikke er salgbar. Bakgrunnen for bestillingen er en økt observasjon av heksekost i eple i 2010, og at Mattilsynet derfor ønsker å vurdere gjeldende forvaltningspraksis.

Trond Rafoss, medlem av faggruppens prosjektgruppe, ga en presentasjon av EPPOs standard PM 5/3(5) "Decision-support scheme for quarantine pests" og det tilhørende verktøyet CAPRA (Computer Assisted Pest Risk Analysis). Det meste av arbeidet med utkastet til risikovurderingen er satt ut til Bioforsk, som er godt i gang med å fylle ut EPPOs skjema ved hjelp av CAPRA. Faggruppen fikk utdelt en papirversjon av hvilke vurderinger som er gjort av prosjektgruppen og Bioforsk så langt.

På nettsidene til CAPRA (<http://capra.eppo.org/>) er det lagt ut noen ferdigstilte PRAer utført av ulike land. Disse er det er mulig for alle å laste ned. Faggruppen ser det som positivt om EPPO vil legge ut VKMs risikovurdering når den er publisert.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning. Faggruppens koordinator vil sende en forespørsel til EPPO om en eventuell opplasting til CAPRAs nettsider når VKMs risikovurdering er offentliggjort.

Vurdering av billearten *Anoplophora chinensis*

VKM mottok 27. juni 2011 en endelig bestilling etter at den hadde vært til høring på mattilsynet.no. I bestillingen ber Mattilsynet VKM om en vurdering av potensialet for innførsel, etablering og skade av planteskadegjøreren *Anoplophora chinensis* i Norge. Mattilsynet ønsker også en vurdering av hvor effektive aktuelle plantesanitære tiltak rettet mot de viktigste potensielle innførselsveiene for denne arten er. *A. chinensis* er rapportert som en planteskadegjører på en rekke arter av løvtrær. Den er utbredt i Asia. I Europa har den flere ganger vært påvist i forbindelse med import av løvtrær (spesielt lønn) fra Kina og Japan. I

noen europeiske land har det også vært lokale utbrudd de siste årene. Arten er ikke kjent å forekomme i Norge og er så langt ikke påvist i forbindelse med importsendinger.

Mattilsynet vil benytte VKMs konklusjoner som grunnlag for å vurdere om *A. chinensis* bør reguleres som karanteneskadegjørere i Norge og om spesifikke plantesanitære tiltak bør innføres for å hindre introduksjon av disse planteskadegjørerne.

Bjørn Økland i faggruppens prosjektgruppe presenterte resultatene så langt. Det meste av arbeidet er satt ut til Skog og landskap som er godt i gang med oppdraget. Skog og landskap vil levere sitt bidrag innen 15. desember 2011. Faggruppen vil behandle vurderingen på sitt møte i januar 2012, og en endelig vurdering vil bli overlevert Mattilsynet senest 15. februar 2012.

Ulike kilder for informasjon om vertplanter i Norge og importdata ble diskutert. Manglende tilgang til eller forekomst av tilstrekkelig detaljerte importtall bidrar til mer usikkerhet i vurderingen. Importdata fra for eksempel SSB er dessverre ikke registrert på arts- eller slektsnivå, men i store lite spesifikke varegrupper. Prosjektgruppen tar også for seg [EFSAs evaluering av "Anoplophora chinensis technical file" fra Japan](#) i søken etter relevant informasjon.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

Helhetsvurdering av økologisk produksjon og økologisk produsert mat – utkast til bestilling

Et utkast til bestilling var oppe til diskusjon på forrige faggruppemøte. Innspillene derfra har blitt overlevert VKM sekretariatet etter møtet. Sekretariatet vil foreslå ovenfor Mattilsynet at spørsmål om betydningen av økologisk versus konvensjonell dyrking for plantehelse blir en del av bestillingen. Spørsmål om bærekraftighet vil ikke bli tatt med da dette ligger utenfor VKMs mandat. Det vil også bli foreslått å dele spørsmålene i oppdraget inn i tre kategorier: Dyrehelse/-velferd, humanhelse og plantehelse, og at alle aktuelle spørsmål kommer med i én bestilling, og ikke fordeles på flere bestillinger over tid. Sekretariatet og Mattilsynet vil på et møte sammen gå igjennom innspill fra høringsrunden til Mattilsynet og innspill fra VKM før et nytt utkast til bestilling foreligger. På hovedkomitémøtet 8-9. juni ble det satt ned en arbeidsgruppe med medlemmer fra de fleste av de involverte faggruppene, deriblant Leif Sundheim. Denne gruppen vil delta i arbeidet med å komme frem til en endelig ordlyd i bestillingen

Vedtak:
Orienteringen tas til etterretning.

6 Orientering fra Mattilsynet

Agrilus planipennis

Faggruppen har tidligere mottatt og diskutert et første utkast til en bestilling der Mattilsynet ber VKM om en vurdering av potensialet for innførsel, etablering og skade av *Agrilus planipennis* i Norge, samt en vurdering av effektivitet av aktuelle plantesanitære tiltak rettet mot de viktigste potensielle innførselsveiene for denne arten. *A. planipennis* er rapportert som en planteskadegjører bl.a. på ask (arter i slekta *Fraxinus*). Den er oppført på EPPOs A2 liste, hvilket innebærer at EPPO anbefaler at medlemsland som befinner seg i risikoutsatt område, regulerer arten som en karanteneskadegjører. *A. planipennis* finnes utbredt i Asia og er

introdusert til USA og Canada. Det har vært antatt at smittet treemballasje kan ha vært innførselsveien til USA/Canada. I Europa er arten kun rapportert fra Russland (der det er utbrudd i Moskva-området). Mattilsynets ønsker at VKM i sin besvarelse vurderer relevansen av EPPOs risikovurdering for *A. planipennis* for norsk forhold.

Anoplophora glabripennis

Faggruppen har tidligere mottatt og diskutert et første utkast til en bestilling der Mattilsynet ber VKM om en vurdering av potensialet for innførsel, etablering og skade av planteskadegjøreren *Anoplophora glabripennis* i Norge. *A. glabripennis* er rapportert som en planteskadegjører på flere arter av løvtrær, bl.a. lønn. *A. glabripennis* er utbredt i Asia og er introdusert til USA. Det antas at treemballasje kan ha vært innførselsveien til USA. Også i Europa er det gjort flere funn av *A. glabripennis* i treemballasje brukt i forbindelse med importerte varesendinger. Det har også vært rapportert enkelte utbrudd som er under bekjemping i en del europeiske land.

Mattilsynet vil benytte VKMs konklusjoner som grunnlag for å vurdere om *A. planipennis* og *A. glabripennis* bør reguleres som karanteneskadegjørere i Norge og om spesifikke plantesanitære tiltak bør innføres for å hindre introduksjon av disse planteskadegjørerne.

Vedtak: Mattilsynet og faggruppen vil diskutere utkast til de to bestillingene på et faggruppemøte i januar. Utkastet vil deretter bli lagt ut til offentlig høring på mattilsynet.no. VKM vil motta endelige bestillinger innen 1. mars, men VKM vil starte arbeidet noe senere pga annet pågående arbeid.

Andre saker

Mattilsynet har jevnlig møter med Bioforsk der de blant annet diskuterer ”emerging risks”. Der kom blant annet *Phytophthora lateralis* opp som en mulig ny trussel. Vertsspekteret for denne skadegjøreren er lav. Viktigste vertplante er *Chamaecyparis lawsoniana* (lawsonsypress), som brukes en del i hager men ikke i norsk skog. Skadegjøreren ser ut til å spre seg noe i Europa for tiden, og er oppført i EPPOs A2-liste (2006). EPPO har laget et [dataark](#) i 2009, og FERA har laget et [faktaark](#) over skadegjøreren i 2011. Det kan muligens være aktuelt for Mattilsynet å bestille en risikovurdering av *P. lateralis*. I så fall må tidsramme tilpasses pågående arbeid i faggruppen. Mattilsynet har ikke avklart prioritet i denne saken i forhold til andre aktuelle bestillinger.

Mattilsynet tar sikte på å komme i gang med å utforme en bestilling på potetcystenematode (PCN) før jul. EFSA arbeider for tiden med følgende vurdering vedrørende PCN: ”Scientific opinion on the risks to plant health posed by European versus non-European populations of the potato cyst nematodes (PCN) *Globodera pallida* and *Globodera rostochiensis*”. Denne blir muligens publisert i februar 2012.

Vedtak: Første utkast til bestilling vedrørende PCN og eventuelt *P. lateralis* diskuteres på faggruppemøte i januar.

7 Møter og annet av felles interesse

Ingen saker.

8 Nytt fra sekretariatet

VKMs strategi for bruk av sosiale medier

VKM har vedtatt en strategi for bruk av sosiale medier. Kommunikasjonsrådgiver i sekretariatet, Astrid Bjerkås, ga en presentasjon av strategien for 2011-2013. Målet med strategien er todelt:

- 1) Forsterke VKMs kommunikasjonsmål.
  - a. Bidra til at målgruppene tar mer informerte valg
  - b. Bidra til at målgruppene får et nyansert bilde av de risiki som omtales i risikovurderingene.
  - c. Synliggjøre at VKM er eksperten på risikovurderinger og risikovurderingsmetodikk i Norge.
- 2) Følge opp den statlige kommunikasjonspolitikken
  - a. Åpen: VKM skal i sin kommunikasjon være åpen, tydelig og tilgjengelig
  - b. Nå frem: VKM skal aktivt sørge for at relevant og godt forståelig informasjon når frem til aktuelle målgrupper til rett tid og gjennom rette kanaler.
  - c. Medvirkning: VKMs kommunikasjonsvirksomhet skal være toveis og basert på at målgruppene er likeverdige parter i kommunikasjonsprosessen.

Strategien retter seg mot følgende målgrupper:

- Forvaltningen som premissgivere og oppdragsgivere
- Fagmiljøer: Både fagpersoner som deltar i VKM og fagpersoner som arbeider innenfor VKMs fagområder
- Næring: Enkeltbedrifter, bransjeorganisasjoner og tilhørende fagpresse
- Media, både som kilde for mediernes agenda og som talerør for VKMs agenda
- Befolkningen: Enkeltvis men særlig gjennom interessegrupper
- Sekretariatets ansatte

VKM vil bruke følgende kanaler i sin kommunikasjon i sosiale medier.

- Facebook. Ikke opprette egen side, men delta i andres samtale når det er aktuelt
- Andres nettsider. Delta i andres samtale når det er aktuelt
- Twitter. Opprette egen profil
- LinkedIn. Opprette egen profil
- Wikipedia. Oppdatere aktuelle sider
- Blogg: Opprette VKM-bloggen

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

Åpent seminar om GMO

Sekretariatet minnet om VKMs åpne seminar om risikovurderinger av GMO (genmodifiserte organismer) mandag 31. oktober på Clarion Hotel Royal Christiania, Oslo. Seminaret vil ta for seg hvordan risikovurderinger av genmodifiserte organismer foretas, og om søknadsprosessen fra en GMO søkes godkjent til den blir tillatt eller avvist i Norge og i EU.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

9 Nytt fra EFSA

Faggruppens koordinator har deltatt på EFSA's andre møte i "EFSA Scientific Network for Risk Assessments in Plant Health". Møtet ble holdt i Warszawa 20-21. oktober 2011. På dagsorden var følgende diskusjonstemaer:

- 1) Samarbeid/Synergisme i risikovurderingsaktiviteter. Det ble orientert om pågående saker i EFSA's plantehelsepanel, en oppsummering av resultater fra EFSA's kollokvium om "emerging risk", og en presentasjon av risikovurderingsaktiviteter i medlemslandene Østerrike, Belgia, Bulgaria, Danmark, Frankrike, Tyskland. Neste år vil det bli presentasjoner fra de neste seks medlemslandene i alfabetisk rekkefølge
- 2) Utveksling av informasjon og data på EU-nivå. EFSA holdt presentasjonen "Data collection and effective information exchange for pest risk assessment between EFSA and member states". Medlemslandene Østerrike og Nederland ga et innblikk i datatilgjengelighet og behov for risikovurderinger vedrørende handel av planter for planting i de to landene
- 3) Harmonisering av risikovurderingspraksis og metoder innen plantehelse. EFSA orienterte om "EFSA guidance on environmental risk assessment", EFSA's artikkel 36-prosjektet PRIMA PHASIE, og EFSA's artikkel 36-prosjektet PERSEUS.

Referat fra møtet vil bli skrevet og sendt ut til faggruppen og til Mattilsynet.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

10 Eventuelt

Ingen saker.

11 Nye møtedatoer

Neste møte i faggruppen blir etter 18. januar og avtales på e-post.